

עידן

העאת
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה

גליון פ"ז - פרשת בלק - שנת תשפ"ב

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

נקי כפים ובר לבב:

'נקיות' אין
דיני ממונות - ער
האט בכלל נישט
קיין רצון אין
ענעמ'ס געלט

עמוד ה'

משנת החסידות

פרק ל"א
(שיעור נ"ט פרשת וארא תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

כי דורש
דמים
אותם זכר:
גאולת בני
ישראל
ממצרים
ע"י דם פסח
ודם מילה

- א. מצות תשובה: להרגיש שבלי דביקות בה' חיינו אינם חיים 'יתרון האור מן החושך' - ע"י הכרה בריחוק מדביקות הבורא זוכים להתקרבות יתירה | ועל כן בעלי תשובה מתקרבים להשי"ת ביותר | תשובה שייך גם לצדיקים - בעבודתם להשיג הדביקות של בעלי תשובה ללא החטא מקודם | וזהו הבכיה של רבינו הקדוש כשראה הדביקות של ר"א בן דורדיא
- ב. בדמיון חיי: החיות של כלל ישראל נבלע בדמם עד יציאת מצרים היו בני ישראל מעורבים באומות העולם ולא נחשבו לעם בפני עצמם | בגלות מצרים נחשבו בני ישראל לעובר במעי אמו, וביציאת מצרים נעשה הלידה של עם ישראל | יציאת מצרים היתה ע"י דם פסח ודם מילה כדי להפסיק היניקה מהדמים של מצרים
- ג. פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמנים: אמונה וקדושה ע"י מצות אמונה ושמירת הברית נמשך גדלות המוחין על האדם | שיעור שני פתחים - אמונה ושמירת הברית | ע"י מצוות פסח ומילה מתגלה אליהו הנביא והוא סגולה לחיים נצחיים

א.

מצות תשובה: להרגיש שבלי דביקות בה' חיינו אינם חיים

'יתרון האור מן החושך' - ע"י הכרה בריחוק מדביקות הבורא זוכים להתקרבות יתירה | ועל כן בעלי תשובה מתקרבים להשי"ת ביותר | תשובה שייך גם לצדיקים - בעבודתם להשיג הדביקות של בעלי תשובה ללא החטא מקודם | וזהו הבכיה של רבינו הקדוש כשראה הדביקות של ר"א בן דורדיא

וכקושיא הידועה על שיטות הסוברים שמצות תשובה נמנית בין תרי"ג המצוות, וכי יתכן לומר שהאדם יהיה מוכרח לחטוא כדי שיוכל לקיים את מצות תשובה, ובזה"ק (רע"מ ח"ג דף קגג:) איתא ששליחותו של משיח יהיה 'לאהדרא לצדיקייא בתיובתא', כלומר שגם אצל צדיקים שייך המצוה של תשובה, אכן הביאור הוא שיש מדרגה בעבודת השי"ת שנקראת 'תשובה', אשר גדר מדרגה זו היא, אשר האדם הזוכה לה עובד את השי"ת מתוך הרגשה עמוקה שכל חיותו תלויה אך ורק בדביקותו בהשי"ת, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים וכמיתיה הם חשובים, ואכן לכך עבודתו את אלוקים הוא למעלה מסדרי העולם ומחשבות בני אדם, כי הוא מרגיש שכל חיינו תלויים בדביקותו בהקב"ה, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים, וזהו מצות תשובה השייכת אף לצדיקים, דהיינו שעבודתם תהיה בדרגה זו.

ועבודה זו אינה שייכת רק לעתיד לבא כאשר יבוא משיח 'לאהדרא לצדיקייא בתיובתא', אלא כמאמר הבעש"ט זי"ע (מאור עינים פר' פנחס ד"ה לכן אמור, וע"ע אה"ק לבעל התניא אגרת ד' עה"פ - תהלים נה, יט - 'פדה בשלום נפשי'): צריך כל אחד מישראל לתקן ולהכין חלק קומת משיח השייך לנשמתו, כנדוע שאד"ם הוא ר"ת אדם דוד משיח, שקומתו של אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה שהיו כלולין בקומת

אינם עומדין. כי השרוי בתוך החשכה ומרגיש רחוק מהשי"ת הנה נפשו נכספת ומשתוקקת לזכות לאור השכינה ולקרבת אלוקים, עד שמרגיש טעם מיתה ממש, וכאשר זוכה לשוב לאלוקים הוא עובד את השי"ת ביתר שאת וביתר עז באופן מאד נעלה, למעלה מכל סדרי הטבע וחשבונות של בשר ודם, וכמו אדם הנמצא בסכנת חיים שיעשה כל צדקי שבועולם כדי להציל את עצמו, ואף יפעל באופן שהוא למעלה מההגיון והדעת, כי 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו' (איוב ב, ד). כן גם הבעל תשובה שהרגיש את הטעם המר של הריחוק מהשי"ת, וזכה לשוב לאלוקים ולהתדבק בחיים הנצחיים, שמרגיש בחוש שכל חיותו הוא רק ע"י דביקותו בהשי"ת. וכדאיתא בזה"ק (ח"א קכט:): אתר דמאריהון דתשובה קיימי ביה בההוא עלמא צדיקים גמורים לית לון רשו לקיימא ביה, בגין דאינון קריבין למלכא יתיר מכלהו ואינון משכי עלייהו ברעותא דלבא יתיר ובחילא סגיא לאתקרבא למלכא.

לאהדרא לצדיקייא בתיובתא - עבודת הצדיקים להשיג הדביקות של בעלי תשובה בלי חטא מקודם והנה באמת כדי להיות בעל תשובה אין צריך לחטוא ח"ו,

ע"י מרידות הנפש על ריחוקה מאור ה' יבוא לידי שמחה אמיתית

הנה כתב התניא (בפרק ל"א) 'שזאת ישיב אל לבו לנחמו בכפליים אחר הדברים והאמת האלה הנ"ל לאמר ללבו, אמת הוא כן בלי ספק שאני רחוק מאד מה' בתכלית ומשוקץ ומתועב וכו', אך כל זה הוא אני לבדי הוא הגוף עם נפש החיונית שבו, אבל מ"מ יש בקרבי חלק ה' ממש, שישנו אפילו בקל שבקלים, שהיא נפש האלוקית עם ניצוץ אלוקות ממש המלוכש בה להחיותה רק שהיא בבחינת גלות, וא"כ אדרבה כל מה שאני בתכלית הריחוק מה' והתיעוב ושוקץ הרי נפש האלוקית שבי בגלות גדול יותר והרחמנות עליה גדולה מאד, ולזה אשים כל מגמתי וחפצי להוציאה ולהעלותה מגלות זה להשיבה אל בית אביה כנעוריה קודם שנתלבשה בגופי שהיתה נכללת באורו יתברך ומיוחדת עמו בתכלית, וגם עתה כן תהא כלולה ומיוחדת בו יתברך' וכו'.

יתרון האור מן החושך - לכן בעלי תשובה מתקרבים להשי"ת ביותר

יתברך אשר יתרון האור ניכר דוקא ע"י החושך, ולכן אמרו חז"ל (ברכות לד:): מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים

פטרון הגליון - תמוז

הרב החסיד המופלג והמפואר

מוה"ר חנן סיימאן הי"ו

זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

אכן הביאור הוא שיש מדרגה בעבודת השי"ת שנקראת 'תשובה', אשר גדר מדרגה זו היא, אשר האדם הזוכה לה עובד את השי"ת מתוך הרגשה עמוקה שכל חיותו תלויה אך ורק בדביקותו בהשי"ת, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים וכמיתתם הם חשובים, ואכן לכך עבודתו את אלוהיו הוא למעלה מסדרי העולם ומחשבוניות בני אדם, כי הוא מרגיש שכל חיינו תלויים בדביקותו בהקב"ה, וללא דביקות זו חיינו אינם חיים, וזהו מצות תשובה השייכת אף לצדיקים

הנה כל הנשמות שבעולם מתחילת הבריאה ועד סופה נכללו בקומת אדם הראשון, וכאשר אכל מעץ הדעת והנחש הטיל בו את זוהמתו נעשה תערוכת של טוב ורע בכל הנשמות כולם, ומאז הנה על עבודת בני ישראל היא לזכר ולברר את הטוב מהרע, וישנם כמה מדרגות ובימי האבות היה בירור נוסף, אכן עד יציאת מצרים וקבלת התורה לא היו ישראל בגדר של 'עם' נפרד בפני עצמו אלא היו מעורבים יחד עם שאר אומות העולם כאומה אחת ועם אחר, ורק ביציאת מצרים וקבלת התורה נעשו ישראל עם נפרד בפני עצמו, כדכתיב (שמות ו, 1) 'ולקחתי אתכם לי לעם', 'אני ה' אלקיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים' (ויקרא כ, 26), 'ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי' (שם כו), אבל עד יציאת מצרים היו ישראל מעורבים ממש עם אומות העולם.

גלות מצרים - סוד העיבור

והנה אע"פ שגם לאחר יציאת מצרים עדיין לא נגמר הבירור, ועדיין יש עירוב טוב ורע, מכל מקום אין דרגת העירוב של לאחר יציאת מצרים וקבלת התורה כדרגת העירוב שקודם לכן, וכדאייתא בכתבי הארז"ל (שער הכוונות דרושי פסח א) שגלות מצרים היה בבחינת 'עיבור', וגאולת מצרים בבחינת 'לידה', וכפי שדרשו חז"ל (מכילתא פר' בשלח ו) על הפסוק (דברים ד, לד) 'הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי' - כאדם שהוא שומט את העובר ממעי הפרה. והנה העובר נוצר וניזון מדם האם, ומשכן היצה"ר הוא במקום הדם,

ביציאת מצרים רק הנפש האלוקית רצתה לצאת ולא הנפש הבהמית

עוד כתב התניא (שם) 'ואף שהגוף עומד בשיקוצו ותיעובו, וכמו שכתוב בזה"ק (הקדמה לתיקון) דף י: ובתיקון כא דף מח: דנקרא 'משכא דחויא', כי מהותה ועצמותה של הנפש הבהמית לא נהפך לטוב ליכלל בקדושה, מכל מקום תיקר נפשו בעיניו לשמוח בשמחתה יותר מהגוף הנבזה שלא לערוב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף. והנה בחינה זו היא בחינת 'יציאת מצרים', שנאמר בה (שמות יד, ב) 'כי ברח העם', וכו' רק מגמתם וחפצם היתה לצאת נפשם האלוקית מגלות הסטרא אחרא היא טומאת מצרים ולדבקה בו יתברך'.

עד יציאת מצרים לא היו בני ישראל בגדר 'עם' נפרד לעצמם

וביאור הדברים הוא כי הנה כל הנשמות שבעולם מתחילת הבריאה ועד סופה נכללו בקומת אדם הראשון, וכאשר אכל מעץ הדעת והנחש הטיל בו את זוהמתו נעשה תערוכת של טוב ורע בכל הנשמות כולם, ומאז הנה על עבודת בני ישראל היא לזכר ולברר את הטוב מהרע, וישנם כמה מדרגות בסדר בירור זה, כי בדרך המבול היה חלק מהבירור, ובימי האבות היה בירור נוסף, אכן עד יציאת מצרים וקבלת התורה לא היו ישראל בגדר של 'עם' נפרד בפני עצמו אלא היו מעורבים יחד עם שאר אומות העולם כאומה אחת ועם אחר, ורק ביציאת מצרים וקבלת התורה נעשו ישראל עם נפרד בפני עצמו, כדכתיב (שמות ו, 1) 'ולקחתי אתכם לי לעם', 'אני ה' אלקיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים' (ויקרא כ, 26), 'ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי' (שם כו), אבל עד יציאת מצרים היו ישראל מעורבים ממש עם אומות העולם.

רבי בכה כי רצה להשיג הדביקות של ר"א בן דורדיא ללא החטא

וזהו הביאור בבכיייתו של רבי (עבודה זרה דף יז). כאשר שמע בת קול יוצאת ואומרת שרבי אליעזר בן דורדיא מוזמן לחיי העולם הבא, כי כאשר ר"א בן דורדיא שב בתשובה על חטאיו, הוא זכה להשיג דרגה זו שהרגיש בנפשו שאין לו שום טעם וחיות

ב.

בדמיך חיי: החיות של כלל ישראל נבלע בדמם

עד יציאת מצרים היו בני ישראל מעורבים באומות העולם ולא נחשבו לעם בפני עצמם | בגלות מצרים נחשבו בני ישראל לעובר במעי אמו, וביציאת מצרים נעשה הלידה של עם ישראל | יציאת מצרים היתה ע"י דם פסח ודם מילה כדי להפסיק היניקה מהדמים של מצרים

וחיות אמיתית בנועם ה', וכדאייתא בספה"ק פירוש הפסוק (תהלים צז, ה) 'הרים כדונג נמסו מלפני ה', כי אמרו חז"ל (מסכת סוכה דף נב.) שהיצה"ר נדמה לצדיקים כהר גבוה, ולזה אמר שכל ההרים האלו המרמוזות לתאוות וליצרים השונים נמסים ומתבטלים כאשר אור אלוקותו ית"ש מתגלה, וכל הנסיונות והנפילות שיש לאדם הם רק כאשר הוא במצב של מוחין דקטנות ואינו משיג אור אלוקותו ית"ש, ואז הוא מתפתה להמשך אחר תאוות הבל ודמיונות שוא, וזה היה מצבם של כלל ישראל במצרים שהיו במוחין דקטנות, כעובר במעי אמו שהוא ללא מוחין וללא דעת, ולזה ניוונו מהדמים הטמאים שהוא הסט"א וכאמור.

דם פסח ודם מילה - כדי להשיג מוחין דגדלות

וזהו מה שדרשו במכילתא (פרשת בא פ"ה) שכאשר הגיע עת דודים - הזמן שנשבע הקדוש ברוך הוא לאברהם שיגאל את בניו, ולא היה בידם מצות שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, נתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצות דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר (יחזקאל טו, ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי'. והיינו שע"י המצוות האלו תפסק חיותם מהדמים של הסט"א - הדמים של מצרים שהיו שם בבחי' עיבור במעי אמו, אלא יקבלו חיותם מדמים של צד קדושה.

עיקר גלות מצרים - גלות הדעת

והנה ידוע מהארז"ל (פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א) שעיקר גלות מצרים היה גלות הדעת, וענין מידת הדעת הוא ממוצע בין המוח למידות, וכפי שביאר התניא (פ"ג) בתו"ד 'הדעת הוא מלשון 'האדם ידע את חוה' (בראשית ד, ה), והוא לשון התקשרות והתחברות... ועל כן הדעת הוא קיום המדות וחיותן'. וזהו מה שאמר שלמה המלך (משלי כד, ד) 'ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים', דהיינו שכל החדרים שהם המידות צריכים להיות מלאים בדעת, כי מה ערך לכל המידות אם אין בהם נקבעים בנפש האדם ולא יולידו בנפשו אהבה ויראה אמיתית. וכדאייתא במדרש (ויק"ד פ"א ס"ו): דעה חסרת מה קניית. כי מידת הדעת כוללת כל המידות כולם.

דעת כולל י' חיות - ה' עטרין דחסדים וה' עטרין דגבורות

והנה ישנם ב' מידות עיקריות והן חסד וגבורה שהם אהבה ויראה, ומכל אחד מהם משתלשל ה' מידות שהן

וכדאייתא בזה"ק (ח"ב דף קז:): בלבא אית תרין היכלין בחד דמא ובחד רוחא. ההוא חד דמלייא דמא ביה דיורא ליצר הרע, והיינו שבמצרים היו כלל ישראל בגדר של 'עובר' שאין לו מציאות וחיות בפני עצמו, אלא הוא ירך אמו (יבמות עח. ועור). ויונקים מהדם הרע שהוא הסט"א.

יציאת מצרים - לידת עם ישראל

ויציאת מצרים היתה הלידה של כלל ישראל, [בספר יחזקאל טז, ד - נאמר 'ומולדותיך ביום הולדת אתך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת'. וברש"י על אתר: כשבחרתי בך במצרים היית בלי שום תיקון, ולפי שדימה הדבר ללידה הזכיר כאן תיקוני הולד. וכו"ה בהושע ב, ה - וברש"י שם], והיינו שאע"פ שגם לאחר הלידה עדיין אין האדם מתוקן ומושלם, כי גם אחר הלידה עדיין חסר התינוק כל מיני כוחות ואינו יכול להוציא מן הכח אל הפועל את כוחות הנפש שבו, וככל שהאדם מתבגר יותר כך הוא מקבל יותר כוחות ויותר יכולות, הן גופניים והן נפשיים, אמנם מיד כשנולד יש לו מציאות וחיות בפני עצמו, כך ביציאת מצרים, אע"פ שעדיין לא נגמר התיקון השלם, ועדיין קיים עירוב בין הטוב והרע, אבל כבר הפכו בני ישראל להיות עם נפרד בפני עצמם שיש לו מציאות וחיות לעצמו, ומציאות נפרדת זו שוב אי אפשר לבטל לעולם, ואף מי שהרבה לפשוע ונפל לעמקי הקליפות רח"ל, הרי הוא נשאר בגדר 'ישראל', וכפי שאמרו חז"ל (מסכת סנהדרין דף מד:). ישראל אף על פי שחטא - ישראל הוא.

כלל ישראל במצרים היו בקטנות המוחין

והנה כאשר האדם נמצא בגדלות המוחין, דהיינו שאור הנשמה מאיר עליו והוא משיג השגות גדולות באלוקות, אין לסט"א שום השפעה עליו, כי מדוע יתפתה האדם להמשך אחר דמיונות שווא ותאוות זולות, כאשר הוא דבוק באור עליון ומרגיש טעם

פרק ל"א

וְהִנֵּה בְּחִינָה זוּ הִיא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׁנֵאמַר פֶּה בִּי בְּרַח הָעַם". וְלִבְאֹרְחָה הוּא תַּמּוּחַ, לְמַה הִיְתָה בּוֹאֵת? וְכִי אֵלּוּ אָמְרוּ לְפִרְעֹה לְשַׁלְּחֵם חֲפָשִׁי לְעוֹלָם, לֹא הָיָה מִבְּרַח לְשַׁלְּחֵם? אֲלָא מִפְּנֵי שֶׁהָרַע שֶׁבְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עָרְזוּ תְּהֵאֲתָפוּ בְּחֵלֶל הַשְּׂמָאֵלִי, כִּי לֹא פִּסְקָה וְהִמָּתֵם עַד מִתַּן תּוֹרָה. רַק מִנְּמַתָּם וְחִפְצָם הִיְתָה לְצִאת נַפְשָׁם הָאֱלֹקִית מִגְּלוּת הַסְּטָרָא אַחְרָא, הִיא מְמַאת מִצְרַיִם, וְלִדְבָקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכִדְבָתִּיב: "ה' עֲזֵי וּמְעֲזֵי וּמְנוּסֵי בְּיוֹם צָרָה" וּגו'.

חסד גבורה תפארת נצח יהודי, ומידת יסוד היא מידה כללית, והם הנקראים ה' עטרין דחסדים שהם מצד ימין, וה' עטרין דגבורות שהם מצד שמאל, והם ה' הויות הכלולות במידת הדעת, ואיתא מאריז"ל ש'עין' בנימטריא ק"ל שהוא ה' פעמים שם הו"ה, וב' עינים הם המשכות ממידת הדעת, ע"י עין ימין ממשוך האדם את ה' הו"ה"ת שמצד מידת החסד, וע"י עין שמאל הוא ממשוך את ה' הו"ה"ת שמצד מידת הגבורה.

פרק כ"ט

וּמִזָּה יָכוֹל לְלַמֵּד כָּל אָדָם שְׁנוּפְלִים לוֹ בְּמַחְשְׁבֹתוֹ סִפְקוֹת עַל אַמוּנָה, בִּי הֵם דְּבָרֵי רוּחַ הַסְּפָרָא אַחְרָא לְבַדָּה הַמְּנַבְיָה עֲצָמָה עַל נַפְשׁוֹ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל עֲצָמָן הֵם מֵאֲמִינִים כּוּ'. וְגַם הַסְּפָרָא אַחְרָא עֲצָמָה אִין לָהּ סִפְקוֹת בְּלָל בְּאַמוּנָה, רַק שְׁנִתְּנָן לָהּ רְשׁוֹת לְבַלְבֵּל הָאָדָם בְּדַבְרֵי שְׂקָר וּמְרָמָה לְהַרְבּוֹת שְׂקָרוֹ, בְּפִתּוּי הַזּוּנָה לְבָן הַמְּלֶךְ, בְּשְׂקָר וּמְרָמָה בְּרְשׁוֹת הַמְּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁתּוֹב בּוֹתֵר הַקְּדוּשָׁ.

המצרים ינקו רק מהלבוש של שם הוי' שהוא שם אהי'

וידוע מספ"ק שמש"ה רבינו הוא כללות הדעת של כל ישראל, וזהו מה שכתוב (שמות ג, ד) 'וירא ה' כי סר לראות, סר' בגי' ה' פעמים שם הו"ה, שמש"ה רבינו התבונן ע"י ה' הו"ה"ת הכלולות במידת הדעת. ובלקוטי תורה להאריז"ל (שם) איתא שמש"ה רבינו חשב שגלות מצרים ימשך ר"ס שנה כמנין ה' פעמים שם הו"ה, וזהו 'וירא ה' כי סר לראות', דהיינו שמש"ה רבינו חושב שמשך הגלות יהיה ר"ס שנה, ועל כך אמר לו השי"ת שיאמר לבני ישראל (שם ד) 'אהי"ה שלחני אליכם', והיינו כי ה' פעמים שם אהי"ה בני רד"ו, שהגלות ימשך רק רד"ו שנה ולא ר"ס שנה. והיינו כי הלבוש של שם הו"ה"ת הוא שם אהי"ה, ויניקת המצרים היה רק מהלבוש, ולכן די ברד"ו שנה שהוא בגימ' ה' פעמים שם אהי"ה כאמור. וזהו מה שנרמז בפסוק (בראשית לו, יד) 'וישלחהו מעמק חברון'. כי 'עמק' בגי' ה' פעמים שם אהי"ה, ואילו 'חברון' בגי' ה' פעמים שם הו"ה"ת, והיינו כי שליחת יוסף הצדיק לחפש את אחיו היה תחילת גלות מצרים, כי ע"י כך נשתלשלו הדברים שיעקב אבינו עם שבעים נפש ירדו מצרים, וכפי שדרשו חז"ל

על פסוק זה (מסכת סוטה דף יא.) 'וישלחהו מעמק חברון' - אמר רבי חנינא בר פפא בעצה עמוקה של אותו צדיק שקבור בחברון, דכתיב (בראשית טו, יג) 'דוע תדע כי גר יהיה זרעך'. ולכן נרמז בפסוק זה סוד התיקון של גלות מצרים וכנ"ל.

בסוף שנות הגלות לא היה למצרים מה לינוק והחלו לינוק דם ישראל ממש

והנה בסוף הרד"ו שנים כתוב (שמות פרשת ב, כג) 'ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה'. ואיתא במדרש (שמ"ר א, לד): למה נתאנחו לפי שאמרו חרטומי מצרים אין לך רפואה אם לא נשחוט מקטני ישראל ק"נ בערב וק"נ בבקר ורחץ בדמיהם שתי פעמים ביום, כיון ששמעו ישראל גזירה קשה התחילו מתאנחים וקוננים. והיינו שבסוף הרד"ו שנה כבר הוציאו המצרים את כל הדמים שיכול לינוק משם אהי"ה שהוא הלבוש של שם הו"ה"ת וכנ"ל, ולכן שחט מלך מצרים את ילדי ישראל כדי לרוחץ ולינוק מדמיהם, וזהו מה שנאמר בתחילת הפסוק 'וימת מלך מצרים' ואיתא בזוה"ק (ח"ג דף קלה): כל מאן

ג.

פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים: אמונה וקדושה

ע"י מצות אמונה ושמירת הברית נמשך גדלות המוחין על האדם | שיעור שני פתחים - אמונה ושמירת הברית | ע"י מצוות פסח ומילה מתגלה אליהו הנביא והוא סגולה לחיים נצחיים

משכו וקחו לכם - מצות קרבן פסח הוא חיזוק האמונה

ביציאת מצרים נתן לנו הקב"ה ב' מצוות דם פסח ודם מילה, שטבע המצוות הוא להמשיך גדלות המוחין על האדם, ובאופן מיוחד ב' מצוות אלו שהם מצות האמונה ושמירת הברית, מצות מילה הוא שמירת ברית קודש, ומצות קרבן פסח הוא ענין האמונה בבורא ית"ש, וכדאיתא במדרש (שמ"ר טו, ב): אתה מוצא לישראל כשהיו במצרים היו עובדין עבודת כוכבים ולא היו עוזבין אותה, וכו', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה כל זמן שישראל עובדין לאלהי מצרים לא יגאלו, לך ואמור להן שיניחו מעשיהן הרעים ולכפור בעבודת כוכבים, הה"ד (שמות יב, כא) 'משכו וקחו לכם', כלומר משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח, שבכך הקדוש ברוך הוא פוסח עליכם. ועוד דרשו חז"ל (שם א): בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לשחוט הפסח, אמר לו משה רבון העולם הדבר הזה היאך אני יכול לעשות אי אתה יודע שהצאן אלהיהן של מצרים הן, שנאמר (שמות ח, כב) 'הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונ', אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך אין

שיעור שני פתחים - אמונה ושמירת הברית

וידוע ששני ענינים אלו - האמונה ושמירת הברית - הם עיקרי היהדות והם שערים להשגת אור אלוקותו ית"ש וקדושת התוה"ק, ומרומו בדברי שלמה המלך (מש"ה ל, ה) 'אשרי אדם שמע לי לשקוד על דלתתי יום יום לשמר מזוזת פתחי', ואמרו חז"ל (ברכות ח). שהנכנס לבית הכנסת צריך להכנס שיעור שני פתחים, והיינו ב' שערים האמורים שהם האמונה בהשי"ת ושמירת הברית.

מצוות פסח ומילה - סגולה לחיים נצחיים

ובאמת מצינו שייכות מיוחדת בין ב' מצוות אלו - פסח ומילה - שהם ב' מצוות עשה היחידות שהמבטל אותם חייב כרת, וכן קרבן פסח הוא הקרבן היחיד שאפילו מילת בניו ועבדיו מעכבת

דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קארי ביה מיתה כמה דאת אמר 'וימת מלך מצרים', דנחת מדרגא קדמאה דהוה קם ביה. והיינו שירד מדרגתו הקודמת כי עד עתה לא נתגשם כל כך לינוק מדמיהם של ישראל ממש.

ומרומו ענין זה בגי' של בחינת אחרונים של אהי"ה, כי בכוונות השמות מהאריז"ל מובא כמה פעמים שהגי' של כל שם כסדרו הרגיל הוא ה'פנים' של השם שהוא הרצון העליון והאמיתי, ואילו הגי' באופן של ריבוי הוא בחינה של 'אחרונים', דהיינו שההשפעות יורדות באופן של טיפין טיפין, וכמו אדם שאינו חפץ באמת לתת דבר לחבירו אך יש לו הכרח לתת ולכך נותן זאת טיפין טיפין, גי' באופן של ריבוי היינו שתחילה סופרים את הגי' של האות הראשונה של השם ואח"כ סופרים של ב' האותיות הראשונות, וכן על זה הדרך, ולדוגמא גי' של הו"ה באופן של ריבוי הוא שמונים תחילה את האות 'ו' וד', ואח"כ 'ו' וד' ק"ה, ולאחמ"כ 'ו' וד' ק"ה וא"ו, ולאחמ"כ 'ו' וד' ק"ה וא"ו ק"ה, והגי' באופן של ריבוי של אהי"ה הוא כמספר ד"ם, והיינו שבסוף שנות הגלות כאשר כבר לא היה למצרים ממה לינוק הם התחילו לינוק מדם ישראל ממש, וכנ"ל.

והנה אותיות השורש של תיבת 'וימת' הוא מ"ת בגי' ה' פעמים 'מ', והיינו ה' דמים כנגד ה' פעמים הו"ה ואהי"ה הנ"ל, וזהו שמרומו בלשון הפסוק 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי', והיינו שתיבת 'מתבוססת' מתחלק לב' תיבות מ"ת בוסס"ת, שבני ישראל התבוססו והצטערו על יניקת המצרים מהי' דמים הנזכרים שהם בגימ' מ"ת וכנ"ל.

את הקרבתו, וכמו כן אליהו הנביא מלאך הברית מגיע גם בליל פסח לבתי ישראל, כי אליהו הנביא לא מת וחי חיים נצחיים לעולם, ולכן הוא מגיע למי שמקיים ב' מצוות אלו שהמבטל אותם חייב כרת ואילו ההיפך מזה הוא במי שמקיים ב' מצוות אלו שזוכה לחיים נצחיים. וזהו 'בדמיך חיי', שע"י ב' דמים אלו זוכים לחיים נצחיים.

ח"ו להתייאש ולהתרפות מהעבודה כי בהגיע עת רצון יפתחו שערי אורה

והמתחזק בב' ענינים אלו - אמונה ושמירת הברית - זוכה ונפתחים לפניו שערי הקדושה וכנ"ל, ואף אם האדם מרגיש שעל אף התאמצותו הרבה עדיין לא זכה לראות את האור גדול, מכל מקום ח"ו להתייאש ולהתרפות, וכמו ביציאת מצרים שכלל ישראל היו בגלות זמן רב כל כך, עד אשר הגיע עת דודים, והקב"ה פתח בפניהם את כל השערים וזכו לצאת ממ"ט שערי טומאה והשיגו השגות גדולות ונעלות עד למאד, כן האדם צריך לשקוד על דלתות שערי הקדושה יום יום מבלי להתעייף כל השערים ושיגי השגות ומדרגות נעלות ורמות.

נקודות:

וידוע ששני ענינים אלו - האמונה ושמירת הברית - הם עיקרי היהדות והם שערים להשגת אור אלוקותו ית"ש וקדושת התוה"ק, ואמרו חז"ל (ברכות ח). שהנכנס לבית הכנסת צריך להכנס שיעור שני פתחים, והיינו ב' שערים האמורים שהם האמונה בהשי"ת ושמירת הברית.

~

ואף אם האדם מרגיש שעל אף התאמצותו הרבה עדיין לא זכה לראות את האור גדול, מכל מקום ח"ו להתייאש ולהתרפות, וכמו ביציאת מצרים שכלל ישראל היו בגלות זמן רב כל כך, עד אשר הגיע עת דודים, והקב"ה פתח בפניהם את כל השערים וזכו לצאת ממ"ט שערי טומאה והשיגו השגות גדולות ונעלות עד למאד, כן האדם צריך לשקוד על דלתות שערי הקדושה יום יום מבלי להתעייף

א.

פחדו של בלק שמא ילחמו כלל"י עם השר של מואב

ורא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי וגו' ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא (בב. כג. ז).

מלשון הכתוב משמע כי בלק ראה דבר מיוחד, אשר לכן היה מתיירא מאד מפני כלל"י, ויש להבין מה ראה בלק יותר על כל בני מואב. עוד יש להבין למה נכנס פחד ללבו ממה שעשה ישראל לאמורי, והרי על האמוריים שנלחמו עמם לא נצטוו כלל"י שלא להתגרות בהם, אבל על מואב הוזהרו (דברים ג. ט) אל תצר את מואב ואל תתגר בהם מלחמה, וא"כ מה יש לו להתירא מכה מה שעשה ישראל לאמורי.

הנה נכגד כל אומה מאומות העולם יש שר בשמים הממונה עליה, ולכל השפע שבא לאומה זו עובר דרך אותו שר וממנו משתלשל השפע אל האומה בעוה"ז. ואמרו חז"ל (ששה"ש ת. ט) כי כאשר הקב"ה נפרע מאיזה אומה בעוה"ז, בא זה ע"י שמשפילים את השר שלה בשמים, כמ"ש (ישעיה כה. כא) 'פקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה'. וכמו כן תלויים כל המאורעות הפוקדות את האומה במצב השר שלהם בשמים.

והנה בלק ראה מה שעשה ישראל לאמורי, וראייתו המיוחדת היתה מה שהבין כי ניצחו את השר שלהם בשמים גם כן. ולכן פחד ואמר שמא יעקרו ישראל גם את מואב בשורשם, ומה התירא בלק במיוחד. והוא שאמר עתה ילחמו הקהל את כל סביבותיו בלחץ השר את ידק השדה, ופירושו חז"ל (במדבר ג. ד. מופת ברש"י) כי כל מה שהשר מלחך אין בו סימן ברבה, ופירושו המפורשים דהיינו מפני שהשר מלחך את כל הירק עם השורש. וזה היה עיקר פחדו של בלק, ממה שראה כי כלל"י מנצחים נצחון שורשי, עד השירים בשמים. ולכן גם בדברי השליחות אל בלעם הזכירו מואב דבר זה ואמרו (בב. ח. ה) הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ, והתכוונו במאמר זה אל השרי מעלה המכוונים עין הארץ. וכמ"ש במכת ארבה (שמות י. ה) וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ ופי' המפורשים שהשר לא יוכל לראות את הארץ.

ולכן כתוב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא, ומפרש רש"י "לא היה ראוי למלוכות, מנסיכי מדין היה, וכיון שמת סיחון מנוה עליהם לצורך שעה". ולכאן יש להבין, למה נזכר כאן מה שבחרו להם מלך מנסיכי מדין. אבל לפי האמור ממואר, כי במה שבחרו להם המואבים מלך מנסיכי מדין, היתה כוונתם לשעבד את עצמם תחת השר של מדין. אכן מזה עצמו נגרם הפחד של בלק, שהרי לא היה ציווי לבני ישראל שלא להתגרות במדין, וא"כ הרי יוכלו לעקור מן השורש את השר של מדין, ועי"ז יפלו מאלהים גם מואב מבלי שיתגרו בהם, שהרי שיעבדו את עצמם אל השר של מדין, ולכן מפני "ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא", לכן היה פחדם גדול שמא יעקרום בני ישראל מן השורש.

ב.

בלק ובלעם רצו להזיק ב'עין רעה', ונהפך לברכה ל'עין טובה'

ורא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי (בב. כג. ז).

הנה רואין בפרשה עסק מכה הראיה של בלק, וגם בדבריו על בני ישראל הוא מזכיר את 'עין הארץ', שהוא ענין כח הראיה. וגם כאשר התעסק עם בלעם היה לוקח אותו לראות את בני ישראל, ובכל פעם לקחו למקום אחר שיוכל לראותם משם. ואכן במשנה (אבות פ"ה ט"ט) איתא כי אחת ממדותיו של בלעם היא 'עין רעה', ודרשו זאת מן הנאמר בפרשה זו (ב. ד. וישא בלעם את עיניו - שביקש להכניס עין רעה (במש' רש"י)).

ויש להוסיף בזה, כי הנה אמרו חז"ל (אבות פ"ב ט"ז) על רבן יוחנן בן זכאי וחמשת תלמידיו "אמר להם, צאו וראו איזהו דרך ישרה שידבק בה האדם. ר"א אומר, עין טובה. ר"י אומר, חבר טוב. ר"י אומר, שכן טוב. ר"ש אומר, הרואה את הנולד. ר"א אומר, לב טוב". וניתן לראות כי כל אלו השיטות מתחלקים לשני דרכים עיקריים, והם שני עניינים כלליים אצל האדם. כי יש שני ראשים ושרשים המנהיגים את כל מערכת האדם, והם המוח והלב. ובוה תלויים כל דרכים אלו, מה מוחם העדיף כעיקר

עבודת האדם. ונבאר בקצרה, כי שיטת ר"א 'עין טובה' היא מצד היות העין שליח המוח, וההבטה בעין טובה באה ממוחשבה טובה, ונמצא כי עין טובה היא מצד המוח. מצד שני היא שיטת ר' יהושע 'חבר טוב', אשר הכח להיות חבר טוב בא ממדות טובות שבלב. שיטת ר' יוסי 'שכן טוב' היא ענף מענין עין טובה, כי בכדי להיות שכן טוב צריכים להיזהר בסור מרע מזהיק ראייה, ולהביט בעין טובה על שכן וכל הצטרפויותיו ולעמוד לימינו אם צריך, ונמצא כי גם זה הוא מענפי המוח. ומצד שני בא ר"ש עם 'הרואה את הנולד', שאע"פ שהוא ענין של ראייה, אבל הוא פועל בידה עם הרגש הלב [והוא בחי' בניה שלבל, אשר בכחה מבינים דבר מתוך דבר ורואים את הנולד], ונמצא כי בדבריו נכללו הלב והמוח יחדיו. ואילו שיטת ר' אלעזר היא מפורשת על 'לב טוב'.

ולפי דרכיו למדנו כי כדי להיות שכן טוב צריכים לעין טובה, ובוה יבואר ענין העין רעה של בלק. שהרי אמרו חז"ל (פנהדיו ג.א) כי עמו מואב היו השכנים הרעים של כלל ישראל, ונמצא כי כל עניינם היה היפך עין טובה. ולכן מאחר שנתמנה בלק מנסיכי מדין להיות מלך על מואב נאמר בו 'ורא בלק', כי נתחדשה בו העין רעה של עמו מואב על בני ישראל. ולכן התחיל לדבר על 'עין הארץ' ובה להראות את העם אל בלעם, והביא את בלעם בעל העין רעה לקלל ח"ו. [ומאריך גיטא, כאשר התחילה נשמת דוד המלך להתברר מקל"י מואב, היה תחלת יתרורו בעובד בנה של רות אבי ישי, אשר עליו נאמר (רות ה. ט) ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי וגו', והיינו אשר השכנות הרגישו כי בן זה אינו מקל"י מואב השכנים הרעים, אלא הוא 'בן לנעמי' בקדושת ישראל, ואכן ממנו יצא דוד שהוא 'טוב רואי' (ש"א טו. י) דהיינו שיש לו עין טובה, היפך קל"י מואב].

אבל כלל ישראל לא נפגעו כלל מאותה עין רעה של בלק ובלעם, שהרי כלל ישראל הם בודאי בעלי 'עין טובה', ובהם נאמר (משל' כב. ט) טוב עין הוא יבורך, ולכן נתהפכו כל קללותיו של בלעם לברכות, כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל (ב. ד. א).

ג.

טעותו של בלעם בהיחוד של קוב"ה וכנסת ישראל

ויבא אלקים אל בלעם לילה ויאמר לו אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה (בב. ט).

פי' רש"י: "על כרחך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה, ואעפ"כ יולך בלעם", אמר שמא אפתנו ויתרצה". ויש להתבונן בענין טעותו של בלעם, איך היה סבור שניתן ח"ו לפתות כלפי מעלה ולשנות את רצונו.

אכן הנה כל עניינו של בלעם היה להפריד את היחוד בין הקב"ה וכנסת ישראל, וכמו שאמרו חז"ל (במדבר כ. י) כי טען כנגד בחירת כלל ישראל, ואמר "לא נאה לך שתהא נעבד משבעים אומות ולא מאומה אחת", וזה היה כל עניינו בקללותיו ועינו הרעה, שביקש לבטל ח"ו את היחוד בין הקב"ה וכלל ישראל. ולא הבין ולא רצה לקבל את המציאות כי 'קודשא בריך הוא וישראל חד הם'.

ויש להוסיף עוד עומק בזה, כי בודאי ידע על היחוד שיש בין הקב"ה וכלל ישראל, אבל מענין זה היחוד גופא טעה בדעתו הכוזבת, וסבור היה להפוך את הקערה על פיה. דהיינו שחשב כי כשם שיש כח לפתות את ישראל לעבור עבירות כל כך, כמו כן ח"ו יש כח לפתות את הקב"ה לעוונות את בריות עם ישראל, והוא שכתב רש"י אולי אפתנו וכו'.

אכן האמת הוא להיפך ממש כי באמת אי אפשר לפתות את ישראל ג"כ, אלא הם בטלים לגמרי לאור ה', והם אחד ממש עמו כביכול. ולכן אפי' כאשר המה מתפתים לעשות עמל ואון ח"ו, הרי אין זה בא מאמיתת רצונם, כי בעומק נפשו של כל אחד מישראל יש רצון חזק אך ורק לעשות את רצון ה'. וא"כ לא רק שא"א לדון כלפי מעלה ח"ו ממה שהם מתפתים אחר היצר, אלא שאף הם בעצמם אינם נפתים באמת. והוא שאמר בלעם בעצמו בכרוכותיו (בב. כג. א) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותורתו מלך בו, והיינו שאין העבירות נחשבים לכלל ישראל באמת, לפי שאין זה רצונם האמיתי, אלא 'ח' אלקיו עמו' שעומק נפשם הוא החלק אלוך ממעל, 'ותורתו

מלך בו' שהקב"ה רוצה בהם והם מצידם מלאים ברצון להתדבק בו, וזה הוא פנימיות מציאותם האמיתית של כל ישראל.

ד.

בלעם רצה להתגבר לעומת קדושת ישראל המתגלית בחג הסוכות

הנה העם היוצא ממצרים ויכס את עין הארץ עתה לכה קבה לי אותו אולי אוכל להלחם בו וגרשתיו (בב. יא).

פי' רש"י: "וגרשתיו, מן העולם. ובלק לא אמר אלא 'ואגרשנו מן הארץ' איני מבקש אלא להסיעם מעלי, ובלעם היה שונאם יותר מבלק".

הנה בראש השנה עוברים כל באי עולם כבני מדין ונידונים לפני ה', ואז עוד לא נתברר החילוק הגדול בין ישראל ואומות העולם, ונראה מקופיא כי כל אנפין שוין ח"ו. אכן אח"כ בחג הסוכות כאשר אנו נוטלים ארבעה מינים, אמרו חז"ל (ויקרא ל. א) שהם כדי להראות כי בודאי יצאו כלל"י וכאים בדין לעומת אומות העולם, והיינו אשר בחג הסוכות נשלם הביורו כי כלל ישראל הם ה'אדם' האמיתי שנתחדש בראש השנה, ולכן בחג זה עושים וזכר לעניי הכבוד המבדילים בין ישראל לעמים, ואכמ"ל.

והנה בלק לא רצה אלא שכלל ישראל לא יזיקו לו, והיינו שלא התנגד על עצם בחירת כלל ישראל מאומות העולם, אלא רק רצה להינצל מהם. אבל בלעם יצא כנגד כל בחירת כלל ישראל, כמו שאמרו חז"ל (במדבר כ. י) שאמר "לא נאה לך שתהא נעבד משבעים אומות ולא מאומה אחת" [וכנתבאר לעיל], ונמצא כי הוא עמד לעומת הענין המתברר בחג הסוכות. ולכן דברי בלעם 'וגרשתיו' הם בני 'ש'ו תשרי', שהוא זמן חג הסוכות [והוא בני' שנות עליהם של ה' הרועים הבאים בחג הסוכות וממשיכים ברכות על עם ישראל (אברהם קע"ה, יצחק ק"ב, יעקב קמ"א, משה ק"ב, אהרן קכ"ג, יוסף ק"ד, דוד ע" - תתקנ"ח)]. ואילו דברי בלק רומזים על עבודת ראש השנה, כי תקיעת שופר היא בחי' ה' קולות שנוכרו במזמור הבו לה' (תהלים כט: פ"ח שער השופר פ"ב), ולכן 'ואגרשנו מן הארץ' הוא בני' ג' פעמים 'קול' כנגד קול השופר [ומנין זה (תתקנ"ב) עה"כ הוא בני' 'שופר' במילואו (ש"י ר"ו פ"א ר"ש)].

ה.

בתוך המכה נרמזה רפואתה

ותעצר המגפה מעל בני ישראל (בב. ח. ח).

אמרו חז"ל (שמו"ר כו. ב ובב"ב י) כי הקב"ה נוהג לתקן את הרפואה מתוך המכה עצמה, וע"פ זה נבא לרמז גם בענין מגפה זו ועצירתה.

אי' באר"ה"ק (ספר הליקוטים כי תבא) כי סוד מגפה הוא כאשר נמשכים ד' מילואים שם הוי"ה בבחי' המילואים לכד בלי שמות הוי"ה הפשוטים [דהיינו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ו (ר"ב) פחות ד' פעמים הוי"ה (ק"ה)], כי כל מילוי הוא בבחי' דין כמו שנתנו בחיבת 'מלוי' עצמה שהיא בני' אלקים, ולכן המילויים הנ"ל בעצמם הם בני' 'מגפה' ר"ל. והדרך להמתיק את הדינים של המגפה, הוא ע"י המשכת ד' שמות הוי"ה פשוטים. ולפי זה י"ל כי זהו הרמז בשם 'מדין' שעל ידם נגרמה מגפה זו, שהוא בני' ד' פעמים הוי"ה.

והנה על מגפה זו נאמר (דברים ה. ב) כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלקך וגו', והיינו שאחזו בהם בחי' שמד. ולפי הנ"ל מובן הדבר, שהרי המגפה היתה בבחי' המילויים של שם הוי"ה אשר מילוי הוא בחי' אלקים כנ"ל, ולכן נמשך עליהם 'שמד' שהוא בני' ד' פעמים אלקים. והנה המתקת דיני שם אלקים, בא ע"י השם (אדש"ס) היוצא מן האותיות הקודמים לשם אלקים, והוא בני' 'עדי' [ועה"כ הוא בני' 'בטחון' ונרמז בפסוק (ישעיה כו. ז) בטחון בראי המתקת הדינים, ואכמ"ל]. והוא שנגרמה כל המגפה ע"י צור ראש מלכי מדין (רש"י לקמן כה. טו), שהפקיר את בתו כזבי ועי"ז באה כל המגפה. והיינו כי 'צור' הוא בני' ד' פעמים ע"ז, ובוה נרמזה המתקת דיני המגפה ורפואתה בתוך המכה עצמה. ועוד נרמזה המתקת זו, שכן החילוק בני' בין ד' פעמים אלקים [שמד] לד' פעמים ע"ד [צור] הוא בני' 'מואב', והיינו אשר בתוך המכה עצמה המשיך הקב"ה את הרפואה.

נקי כפים ובר לבב: 'נקיות' אין דיני ממונות – ער האט בכלל נישט קייין רצון אין יענעמ'ס געלט

א. א פלא ווי מדקדקים במצוות קענען אמאל פארקרוםט ווערן ווען עס קומט צו געלט

אין געלט זאכן ווערן זייער אסאך מענטשן נכשל אין פארשידענע הוראות היתר | אפילו מענטשן וואס זענען מדקדק במצוות – פאלן אסאך מאל דורך מיט נישט ערליך געלט | ווען מען זאל ווען זוכן בלויז 'דעת תורה' – וואלט מען נישט געדארפט קיין 'דין תורה' | ביידע וואלטן געפרעגט איין רב | פארוואס זוכט מען צו פארדרייען דעם ישרות הדין?! | וויאזוי ערלויבט מען זיך צו זאגן ליגנט ביים בית דין?! | דער וואס איז ריין אין געלט זאכן – איז אנגעקומען צו א הויכע דרגא | די סיבה: עס איז נישטא קיין ווינט דערויף אינעם היימישן גאס, נאר עס קומט פון אן אייגענע ערליכקייט

ב. עשה לך רב והסתלק מן הספק: זיי זיך נישט מתיר קיין 'ודאי גניבה' צוליב דיין 'ספק'

זייער אסאך זאכן וואס זענען אמאל געווען גלאט לאיסור – זענען היינט נישט פשוט | וויבאלד מען האט אוועקגעשטעלט דעם עולם המסחר אויף 'תאות ממון' איז פארהאן פארשידענע 'אנן סהדי' און 'אדעתא דהכי' | דוגמא: פארשענערן דעם פראדוקט | דוגמא: די חיובים פון אן ארבעטער אויסצונוצן יעדע מינוט | יעדער ביזנעסמאן שפירט זיך האלב וועגס ווי א גנב | דאס ברענגט אז ער ווערט א גאנצער גנב און פארלירט דעם געפיל פון ריינקייט אין געלט זאכן | יעדע שאלה דארף מען פרעגן פון א רב וועלכער קען די סוגיא | נישט אויסמישן היתר מיט איסור | בלייבן מיט נקיות – נישט צו זוכן א פרוטה וואס באלאנגט נישט צו דיר

ג. נשקו בר: מען דארף קונה זיין די מדה פון 'נקיות' נאך אין די אינגע יארן

בחורים האבן כמעט נישט קיין שייכות מיט דיני ממונות | טאקע דערפאר איז עס די ריכטיגע צייט צו רעדן דערפון | בשעת מען האט שוין צוטון דערמיט – האט מען שוין נגיעות דערצו און מען הערט עס נישט מיטן גאנצן הארץ | טאמער מען גרייט זיך גוט צו אלס בחור – איז מען א גבור אין מלחמת היצר | א דמיון דערצו: אויפשטיין פארטאגס לעבודת ה' | די וועלט איז שטיל און די כוחות הנפש זענען פריש און מונטער | די נסיונות זענען נאכנישט אנגעקומען און דער קאפ איז קלאר | מען קען מאכן א פלאן אויפן טאג | ווען דער יצר הרע קומט אָן – איז שוין געבויעט געווארן א שטארקע חומה קעגן אים

א.

א פלא ווי מדקדקים במצוות קענען אמאל פארקרוםט ווערן ווען עס קומט צו געלט

ריינקייט פון פאלשע 'הוראת היתר'

דער מסילת ישרים דא אין פרק י"א גייט אריין אין פרטים פון מדת הנקיות, ווי ער גיבט עטליכע שטארקע דוגמאות פון זאכן וואס מענטשן זענען זיך מורה היתר מיט פאלשע היתרים און מען ווערט נכשל אין איסורי דאורייתא.

פארשידענע דוגמאות פון מכשולות אין דיני ממונות

די ערשטע דוגמא וואס דער מסילת ישרים גיבט דערויף, איז דער ענין פון 'דיני ממונות'. ווי ער איז מאריך אז מענטשן זענען נישט גענוג נזהר נישט צו גנב'ענען יענעמ'ס געלט און מען ווערט זייער שנעל נכשל אין גזל, בפרט די מענטשן וואס זענען עוסק אין משא ומתן; ווי למשל אן ארבעטער וואס ערלעדיגט זיינע אייגענע זאכן – און אפילו אויב ער טוט מצוות און מעשים טובים – אין דער צייט וואס ער ווערט באצאלט צו ארבעטן – איז עס געהעריג 'גניבה וגזילה', וואס אפילו יום כיפור איז נישט מכפר ביז ער וועט יענעם איבערבעטן. אדער א געשעפטסמאן וואס ער רעדט איבער דעם קונה צו קויפן זיין פראדוקט און ער איז מגום איבער דעם קוואליטעט פון דער פראדוקט – מער וויפיל עס איז באמת, אדער ער פארציילט אים נישט איבער די חסרונות פון דער פראדוקט – וואס דאס איז 'אונאה'. אדער א גראסערי מאן וואס ער וועגט נישט אפ פונקטליך דעם עסנווארג און ער נעמט אן איבריגע 'שוה פרוטה' פונעם קונה, און אפילו ווייניגער פון א שוה פרוטה – וואס כאטש

מען קען נישט רופן צו דין תורה פאר 'פחות משוה פרוטה', איז עס אבער א הארבע עבירה פון גזל.

דער וואס איז ריין אין דעם - האט דערגרייכט א גרויסע מדרגה

דער מסילת ישרים פירט אויס מיט א מורא'דיגן לשון וואס מען זעט דאס ממש בחוש: "כדי שיהיה האדם נקי מהם באמת, עיון גדול ודקדוק רב צריך לו. ואם ניקה ממנו, ידע שהגיע כבר למדרגה גדולה, כי רבים יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות, ובענין שנאת הבצע לא יכלו להגיע אל מחוז השלימות" – טאמער א מענטש איז אנגעקומען צו א ריינקייט אין געלט זאכן, זאל ער וויסן אז ער איז שוין אנגעקומען צו א גרויסע מדרגה! ווייל עס זענען פארהאן אסאך מענטשן וואס זיי זענען פרום אין אסאך זאכן, אבער אינעם ענין פון 'שנאת הבצע' – פיינט האבן יענעמ'ס געלט – זענען זיי נאכנישט אנגעקומען צום שלימות.

קושיא שאין עליה תשובה

אינאמת'ן, אויב מען טראכט אריין זעט מען עפעס א דבר פלא ביי דעם ענין פון געלט – וועלכע האט נישט קיין געהעריגן הסבר, וואס דאס ווייזט אז דער יצר הרע פון 'חמדת ממון' איז גאר א שטארקער יצר הרע וועלכער פארבלענדט די אויגן פונעם מענטש. מען זעט אזויפיל מאל, ווי א מענטש וועלכער איז ממש א "ירא ושלם", ער איז מדקדק אויף יעדן 'דקדוק המצוה'; ווי דער מסילת ישרים זאגט: "יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות". ווען עס קומט צו כשרות וועט

נקודות:

אין כשרות און אלע מצוות זוכסטו אלע הידורים, און דא ביי דיני ממונות זוכסטו נישט קיין שום הידור?! וואס איז? עס איז נישטא קיין לאו אין דער תורה צו גנב'ענען יענעמ'ס געלט און זאגן ליגנט אין בית דין?! די תורה זאגט דאך אזויפיל לאוין אויף דעם! וואס איז דער היתר אויף דעם!?

ער זוכן דעם בעסטן הכשר, אז עס זאל זיין נישט סתם כשר און אפילו נישט גלאט כשר – נאר כשר למהדרין מן המהדרין! און טאמער וועט א געוויסער מאכל נישט האבן דעם סארט הכשר וועלכער איז אינגאנצן אויסגעהאלטן ממש בתכלית ההידור – וועט ער דאס נישט עסן! ווער שמועסט נאך פון די פילע הידורים און חומרות וואס ער איז מחמיר אום פסח. און אזוי אין אלע זאכן, ער וועט זוכן דעם שענסטן אתרוג, די מהודר'דיגסטע ציצית, די בעסטע תפילין פונעם בעסטען סופר, וכדומה אין אלע מצוות. אבער ווען עס קומט צו 'דיני ממונות' – איז ער ממש נישט צום דערקענען! אנשטאט צו זוכן יעדע הידור און חומרא – זוכט ער גאר יעדע קולא! און ער איז ניטאמאל מקפיד אויף דער פשוט'ער הלכה! וואס איז דא געשען?! וואו איז זיין יראת שמים אוועקגעפלויגן?! וואו איז זיין דקדוק המצוות נעלם געווארן?! מען רעדט דאך דא וועגן עבירות חמורות! גזל און אונאה זענען דאך דאורייתא'ס! נו, פארוואס איז ער זיך דא אזוי מקיל!?

א חסיד'ישער איד וואלט געדארפט זוכן 'לצאת ידי שמים'

לאמיר אנאכאפן א דוגמא: צוויי חסיד'ישע אידן האבן עפעס א סכסוך אין געלט זאכן – צי למשל שותפים אין ביזנעס וועלכע האבן טענות איינער אויפן אנדערן וכדומה – און זיי קענען זיך נישט דורכקומען. וואלט ווען געדארפט זיין דער לכתחלה'יגער מהלך אז מען זאל בכלל נישט דארפן גיין צו 'דין תורה', נאר ביידע בעלי דינים זאלן קומען צו אן ערליכן רב און זאגן פארן רב:

אויף 'שנאת הבצע' איז נישטא קיין ווינט און שטראם צו זיין אויסגעארבעט דערין, ווייל אפילו חסיד'ישע אידן וואס זענען מחמיר אין אלע זאכן, אבער ווען עס קומט צו געלט זאכן זענען זיי פארדרייט מיט אלערליי היתרים. אויב אזוי, קען מען דערמיט דערקענען ווער עס אן אמת'ער ערליכער איד

אז מען פרעגט אן יעדע זאך פון א רב, גייט מען אוועק פון אלע ספיקות און מען שפירט זיך נישט ווי א שווינדלער, נאר מען ווייסט ביי זיך: "איך בין אן ערליכער איד! איך וויל נישט אנרירן יענעמ'ס א פרוטה! דאס וואס די תורה לאזט טון – דאס טוה איך מיט א ריינקייט, און וואס נישט – ריר איך נישט! וואס דער רב פסק'נט מיר אז איך מעג טון – דאס איז גראד

"מיר האבן א קאנפליקט און מיר ווילן נישט נכשל ווערן אין גזל! מיר ווייסן נישט ווער פון אונז איז גערעכט, איך האב אזא צד און יענער האט אזא צד, דעריבער בעטן מיר פונעם רב צו זאגן דעם 'דעת תורה' פאר וועמען דאס געלט געהערט! קיינער פון אונז זוכט נישט צו זיין גערעכט - ווייל ביידע פון אונז ווילן נישט נעמען חלילה א פרוטה וואס באלאנגט נישט צו אים - מיר ווילן בלויז הערן דעם

דעת תורה!". אט אזוי וואלטן צוויי ערליכע אידן - וועלכע זענען מדקדק אין מצוות - געדארפט צו רעדן.

אנשטאט שרייען 'איך בין גערעכט' - פרעג 'ווער איז גערעכט'

לאמיר שוין זאגן אז די צוויי בעלי דינים וואלטן יא געגאנגען צו דין תורה. וואלטן זיי אבער נישט געשריגן קולות אז זיי זענען גערעכט און ממציא געווען אלערליי טענות פון אונטער דער ערד. נאר פארקערט, אפילו ווען בית דין זאגט אז איינער איז גערעכט, וואלט ער ווען געזאגט פארן בית דין: "איך זוך נישט צו פארדרייען קיין קאפ פארן בית דין! און איך בין בכלל נישט געקומען דא צו געווינען דעם דין תורה! איך בין בלויז געקומען הערן דעת תורה! איך וויל נישט נכשל ווערן אין גזל און איך וויל נישט נהנה זיין פון ממון גזל! דעריבער פרעג איך איך דינים, אפשר איז יענער גערעכט? אפשר האט יענער א טענה? צי איז פארהאן א דעה וואס האלט אז דאס איז אן ערנסטן חשש פון גזל? צי דארף איך נישט חושש זיין ווי יענע דעה? אפשר איז כדאי להחמיר?"

מציאות הדברים: א בילד וויאזוי עס קוקט אויס א 'דין תורה'

למעשה, איז היינט דער מצב אינגאנצן אנדערש, (מען רעדט שוין נישט אז עס זענען ליידער פארהאן אזויפיל ערליכע אידן וועלכע זענען פשוט 'מסרב לדין' קומען נישט צום דין תורה, נאר אפילו די וועלכע ווערן יא איז אבער דער וועג וויאזוי זיי קומען צום דין תורה - נישט ווי אן ערליכער איד דארף צו קומען צו א דין תורה). די ערשטע זאך, דינגט דער בעל דין דעם בעסטן 'טוען'. דערנאך ווען עס קומט צום 'זה בורר וזה בורר' - נעמט דער בעל דין איינעם א בורר וואס ער איז אויך כמעט ווי א 'טוען', און זיין 'טוען' מיט זיין 'בורר' ארבעטן צוזאמען צו פארדרייען דעם פסק בית דין לטובתו. איינמאל דער דין תורה ענטש זיך - הייבט זיך אָן אַן ערד ציטערניש... עס לאזט זיך אראפ א שטורעם פון טענות און געשרייען, דער דרייט אהער און דער דרייט אהין, דער האלט זיך מיט זיינע זכותים און דער אנדערער מיט זיינע 'קים ליס', און טאמער רעכנט ער אויס אז מען קען זאגן א ליגנט אָן מען זאל אים כאפן - איז דאך ממש א היתר גמור צו זאגן ליגנט! די גמרא זאגט דאך אייביג 'מיגו דאי בעי אמר', אז ער וואלט געקענט זאגן ליגנט, נו, איז דאך א ראייה פון דער גמרא אז מען זאגט ליגנט... און טאמער דער ליגנט איז נישט גענוג א שטארקע טענה - וועט ער בויען שטאקן פון ליגנטס, איינס אויפן צווייטן. און אפילו נאכדעם וואס בית דין גיבט שוין ענדליך ארויס זייער 'פסק דין', דארף מען רחמים אז ער זאל טאקע אויספאלגן דעם פסק דין.

פארוואס איז ער נישט מדקדק אין הלכות גניבה פונקט ווי אין הלכות טריפות?!

א זייטיגער מענטש וועלכער האלט מיט א 'דין תורה' - קען זיך נישט גענוג אפואונדערן פון די פלאי פלאים דיגע קרומקייטן וואס עס

וואָלס אָף עַל פֿי שְׂבָבָה הַעֲבֹרֹת מִשְׁתַּדֵּל הַיָּצֵר הַרַע לְהַחֲמִיא אֶת הָאָדָם, כְּכֹר יֵשׁ מֵהֶם שֶׁהִשְׁכַּח מִחֻמְדוֹ יוֹתֵר וְכֵן מֵרָצָה לֹא יוֹתֵר הַתִּירִים, אֲשֶׁר עַל כֵּן יִצְטָרֵף כִּהְיוֹן יוֹתֵר חֲזוֹק לְנִצְחָה אֶת יָצֵרוֹ לְהַנְקוֹת מִן הַחֲמָא... וְהַנְּהָה אֲנַחְנוּ רֹאשִׁים, שְׂאֵף עַל פֿי שְׂלֵא רַב כְּנֵי הָאָדָם גְּבֻלָּי הַסָּ, דְּתִינּוּ, שְׂיִשְׁלְחוּ יָד מִפִּישׁ בְּמִמוֹן חֲבָרֵיהֶם לְקַחַת וְלִשְׂוִים בְּכֻלֵּיהֶם, אָף עַל פֿי כֵּן רָבִם מוֹעֲמִים מַעֲם גְּבֻהָ בְּמִשְׁאֵם וְכִמְתָּנָם, כְּמֵה שְׂיִוְרוּ הַתֵּר לְעֲצָמָם לְהִשְׁתַּפֵּר אִישׁ בְּהַפְסְדוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְיֵאמְרוּ 'לְהַרְוִיהָ שְׂאֵנִי'

טוט זיך דארט אפ צווישן די בעלי דינים. און מען רעדט נישט פון קיין מאדערנע אידן, מען רעדט דא פון 'שופרי דשופרי', חסיד'ישע אידן וועלכע זענען מקיים ממש יעדן מנהג מיט אלע הידורים און ענינים. דער זייטיגער צוקוקער וואלט געוואלט צוגיין צום בעל דין און אים פרעגן: "דו ביסט דאך א חסיד'ישער איד, נו, פארוואס וילסטו געווינען דעם דין תורה? פארוואס אין כשרות און אלע מצוות זוכסטו אלע הידורים, און דא ביי דיני ממונות זוכסטו נישט קיין שום הידור? וואס איז? עס איז נישטא קיין לאו אין דער תורה צו גנבענען יענעמס געלט און זאגן ליגנט אין בית דין? די תורה זאגט דאך אזויפיל לאוין אויף דעם! וואס איז דער היתר אויף דעם? דו וואלסט געדארפט האבן דא בלויז איין רצון: צו הערן דעת תורה!"

פארוואס איז 'פריעת חוב' בלויז א שיינע זאך?!

מען וועט אנאכאפן אן אנדערע דוגמא: עס איז היינט זייער מצוי - אפילו ביי היימישע חסיד'ישע אידן - אז א מענטש בארגט א גרויסן סכום געלט פון איינעם, און ווען עס קומט צום באצאלן זאגט ער: "איך האב נישט יעצט! אם ירצה השם, אז איך וועל האבן געלט - וועל איך דרי באצאלן!". און אזוי קען דורכגיין יארן אויף יארן וואס קלאמפערשט האט ער נישט קיין געלט און ער באצאלט נישט. אין אנדערע ווערטער: דער לוח האלט אז דער ענין פון באצאלן א חוב איז עפעס אזא 'הידור מצוה'... און עס איז נאך ווייניגער דערפון, ווייל אויף אלע אנדערע 'הידורי מצוה' איז ער גאר שטארק מקפיד, בלויז ביי דעם הידור מצוה איז ער זיך מקיל.

פארוואס לעבסטו אזוי ברייט?! דו ביסט דאך שולדיג געלט פאר יענעם

איינער וואלט געדארפט צוגיין צו אים און אים פרעגן: "דו ביסט דאך שולדיג פאר יענעם געלט? אפשר ביסטו מחויב צו מוצמצם זיין דינע הוצאות כדי צו באצאלן דעם חוב, אבער ער ליל פנים, פארוואס פארסטו גאר אויף וואקאציע? פארוואס קויפטו זיך איבריגע לוקסוריעזע זאכן? דו האסט דאך נאכנישט באצאלט פאר יענעם דעם חוב! דו ביסט דאך א 'לוח רשע ולא ישלם' וואס איז דער היתר? יענער האט דיר נישט מוחל געווען דעם חוב! פארוואס איז דער חוב די לעצטע זאך אויף דיין ליסטע - וואס נאר אויב דו וועסט האבן ממש איבריגע געלט וועסטו אינזיך האבן צו באצאלן דעם חוב? דו נעמסט דאך צו יענעמ'ס געלט!"

א סימן אויף אן עובד ה': ער טוט אויך זאכן וועלכע זענען נישט אין סטייל אין זיין סביבה

דער כלל איז: טאמער מען וויל דערקענען אויף א מענטש צי ער איז אן עובד ה' ריכטיג - דארף מען קוקן אויף די זאכן וואס מען ליגט נישט אזא שטארקן דגוש אין זיין סביבה, און טאמער ער איז נזהר אין די סארט זאכן - איז א סימן אז ער איז אן אמת'ער עובד ה' בפנימיות. לאמיר זאגן למשל אז עס איז פארהאן א שטאט וואס דארטן ליגט מען א שטארקן דגוש אויף 'תורה', אלעס דרייט זיך ארום 'לימוד התורה', אבער

אויף 'צניעות' ליגט מען נישט אזא שטארקן דגוש. ווידער איז פארהאן א צווייטער שטאט וואס דארטן ליגט מען א שטארקן דגוש אויף 'צניעות', אלע תקנות העיר דרייט זיך ארום צניעות, אבער אויף 'תורה' ליגט מען נישט אזא שטארקן דגוש. טאמער וויל מען וויסן ווער עס איז אן עובד ה' אינעם ערשטן שטאט - וועט 'תורה' נישט זיין קיין סימן מובהק דערויף! אפילו אויב ער איז א גרויסער

מתמיד און למדן, ער איז זיך ממש מוסר נפש פאר תורה - איז דאס נאכנישט קיין סימן פון אן עובד ה'! ווייל דאס איז דער מצב אין דעם שטאט, און ער איז א וואוילער מענטש וואס גייט נאך דעם מצב פון דער גאס. אזוי אויך אינעם צווייטן שטאט, טאמער וויל מען וויסן ווער עס איז אן עובד ה' - וועט 'צניעות' נישט זיין קיין גרויסע ראייה אז ער איז אן עובד ה'! ווייל די זאכן וואס מען האט געלייגט א דגוש אין דער קהלה און יעדער איז נזהר דערין - דארף מען נישט זיין אזא גרויסער עובד ה' מיטצוגיין מיטן שטראם און זיין ערליך. און אפילו אויב ער טוט דאס שטארקער ווי אנדערע, איז עס נאכאלץ נישט קיין ראייה, ווייל מען האט אים אזוי אויסגעלערנט און ער טוט עס מיט מער שלימות. אבער אויב עס איז פארקערט, טאמער דער איד פונעם ערשטן שטאט וועט זיין נזהר אין צניעות, אדער דער איד פונעם צווייטן שטאט וועט זיין נזהר אין לימוד התורה - אט דאס איז טאקע א סימן מובהק אז ער איז אן עובד ה'! ווייל ער טוט אזעלכע זאכן וואס מען האט נישט געלייגט קיין דגוש דערויף! עס איז נישטא קיין ווינט דערויף און ער באקומט נישט קיין כבוד אויף דעם! און מיט דעם אלעמען טוט ער דאס - איז א ראייה אז דאס קומט פון אן אייגענעם 'התבוננות', פון אן אינערליכע ערנסטקייט און פון א ספעציעלע אנשטרענגונג וואס ער האט זיך אנגעשטרענגט דערויף.

א איד וואס איז נזהר אין געלט זאכן - גייט אריין אינעם כלל פון עובדי ה'

דאב איז די כלל וואס דער מסילת ישרים שטעלט אוועק: "רבים יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות, ובענין שנאת הבצע לא יכלו להגיע אל מחוז השלימות" - אפילו חסיד'ישע אידן וואס זענען מחמיר אין אלע זאכן, אבער ווען עס קומט צו געלט זאכן זענען זיי נישט אזעלכע חסידים, זיי זענען פארדרייט מיט אלערליי היתרים. נו, אויב אזוי, קען מען דערמיט דערקענען ווער עס איז אן אמת'ער ערליכער איד! ווייל אויף 'שנאת הבצע' איז נישטא קיין ווינט און שטראם צו זיין אויסגעארבעט דערין. דעריבער פירט אויס דער מסילת ישרים: "ואם ניקה ממנו, ידע שהגיע כבר למדרגה גדולה" - טאמער מען זעט א איד וואס מען קען זאגן אויף אים: "ער איז אויסגעהאלטן אין געלט זאכן!". ידע וואס האנדלען מיט אים זאגן עדות: "עס איז א מחיה צו טון ביזנעס מיט אים! זיין ווארט איז א ווארט! ער וועט נישט דרייען און נישט צוריקציען פון זיינס א ווארט - אפילו אויב עס קומט אים אויס בעסער אנדערש! ער איז ארנטליך צו זיינע ארבעטער און ער באצאלט אין צייט! טאמער ער האט א חוב - באצאלט ער אין צייט! און טאמער ער האט נישט צו באצאלן - גייט ער ארום אָן א קאפ ביז ער זעט דעם חוב באצאלט!". אזא מענטש איז זיכער אז ער האט אליינס געארבעט מיט זיין אייגענע התעוררות און ער איז אן אמת'ער עובד ה'. ווייל דאס הייסט אן עובד ה', אז ער איז זיך מתבונן און איז נזהר אין זאכן וואס ער ווייסט אז מען דארף זיין נזהר - אפילו אויב די וועלט איז זיך מקיל אין דעם.

עשה לך רב והסתלק מן הספק: זיי זיך נישט מתיר קיין 'ודאי גניבה' צוליב דיין 'ספק'

דער תועלת ארויסצוהאבן די שוועריקייטן פונעם היינטיגן 'עולם המסחר'

מען וועט אויסשמועסן אביסל דעם היינטיגן מציאות, ווי שווער עס איז צו מבחין זיין וואס עס הייסט גניבה און וואס נישט, יעדע זאך איז זייער פארפלאנטערט און פארוויקלט מיט פארשידענע שאלות און ספיקות. די ידיעה אין דעם וועט דינען סיי אלס 'לימוד זכות' אויף די אלע קרומקייטן אין 'ממונות' וואס קומען פאר אין דער היינטיגער וועלט, און סיי אלס 'בהירות' - צו פארשטיין די נסיונות אין וואס מען גייט אריין, וואס מען דארף זיך מער אנשטרענגען און זיך מתאמץ זיין צו בלייבן ארנטליך און גלייך.

א קרומע האנדל'ס וועלט - ברענגט קרומע היתרים...

מען פלעגט אלעמאל זאגן אזא אויסדרוק: "אין אמעריקע גנב'עט מען". ווייל אמעריקע איז געבויעט אויף א געוואלדיגער 'תאות ממון', מען איז פארנומען מהבוקר עד הערב צו מאכן געלט, נאך געלט און נאך געלט. אינ'אמת, אמאל איז דאס טאקע געווען בלויז אן אמעריקאנער תאוה, אבער היינט איז שוין אמעריקע געווארן א 'מושל בכיפה', די השפעה פון אמעריקע גייט אויף דער גאנצער וועלט, און די גאנצע וועלט איז שוין פאראפט אין 'תאות ממון'. אט דאס איז גורם אז דער 'עולם המסחר' איז געווארן זייער א שווערע וועלט. עס איז דא אזויפיל פרטים און פרטי פרטים אין דער היינטיגער מסחר וואס איז נישט אזוי גלאט ווי אמאל, עס איז לכתחלה אוועקגעשטעלט קרום, דעריבער קען מען אסאך מאל אויך נישט זאגן אזא גלאטן איסור ווי אמאל.

די שאלה איבער די היינטיגע עדווערטיימענט קאמפאניס

למשל, דער מסילת ישרים גיבט דא א דוגמא פון 'אונאה', אז א מענטש שטעלט אהער דעם חפץ שענער און בעסער ווי עס איז באמת, ער באהאלט די חסרונות פונעם חפץ, און אזוי פאפט ער אויס דעם קונה. למעשה, היינט צוטאג זענען פארהאן ריזיגע קאמפאניס פון עדווערטיימענטס (פרסומת), וואס זייער גאנצער ביזנעס איז געבויעט בלויז אויף דעם, זיי קומען אויף מיט תחבולות וויאזוי מען מאכט אז דער פראדוקט זאל זייען דעם קונה און יענער זאל דאס וועלן קויפן, וויאזוי מען פאפט יענעם אויס אז ער זאל נישט באמערקן

די שוואכע חלקים פונעם פראדוקט וכדומה. ווען איינער וועט קומען פרעגן א דיין צי ער מעג צי ער מעג נעמען אן עדווערטיימענט קאמפאני וועלכע זאל אים עדווערטייזן זיין ביזנעס - מוז נישט זיין אז דער דיין וועט אים פסק'ענען לאיסור (הבהרה): אויף די אלע דוגמאות וואס ווערן דא געברענגט, זאגט מען נישט דאס פסק - נישט לאיסור און נישט להיתר, מען ברענגט נאר ארויס די קאמפליקאציעס פון דער היינטיגער עולם המסחר). ווייל כאטש זיי זענען עוסק אין הוילע שקרים און זיי באהאלטן די פעלערן פונעם חפץ, דאך קען זיין אז וויבאלד היינט ווייסט שוין יעדער אז מען קען נישט גלייבן קיין איין ווארט פונעם עדווערטיימענט און עס איז הוילע בלאף - דעריבער איז יתכן אז מען וועט אים מתיר זיין צו טון דערין, ווייל קיינער ווערט נישט באמת אויסגעפאפט, נאר ער וועט צוגעצויגן דערצו מצד 'דמיונות' - נישט מצד עכטע 'אונאה'. דיינו 'עדווערטיימענט' איז א געוויסע מין שפראך, אויב דער עדווערטיימענט וועט זאגן דעם ריינעם אמת, וועט יעדער פארשטיין אז דער חפץ איז אסאך ערגער פון דעם און עס וועט נישט ווערן אפגעטייטש ריכטיג.

די שאלה איבער אן ארבעטער וואס רעדט אויפן טעלעפאן אינמיטן די ארבעט'ס שעות

א צווייטע דוגמא: דער מסילת ישרים זאגט דא, אז טאמער אן ארבעטער רוהט זיך אפ אינמיטן די שעות וואס ער דארף ארבעטן פארן בעל הבית, איז ער א גזלן; ווייל ער ווערט באצאלט צו אויסנוצן יעדע מינוט צו ארבעטן. עס איז שטארק יתכן אז היינטיגע צייטן איז אנדערש דער מצב, ווייל היינט איז א וועלט וואס מען איז נישט אזוי שטרענג מיט אן ארבעטער, מען לייגט נישט קיין פרעשור און מען איז נישט מדקדק אז דער ארבעטער זאל ממש אויסנוצן יעדע מינוט, נישט כאפן קיין שמועס אינמיטן און נישט אויפהייבן קיין טעלעפאן. מען קען זען א צד, אז דער בעל הבית ווייסט לכתחלה אז 'א מענטש איז א מענטש' און ער מוז זיך אמאל אפרוען, כאפן א שמועס וכדומה, און 'אדעתא דהכי' האט ער אים געדינגען.

ער ווערט נדחה מההיתר אל האיסור - ביז ער ווערט א געהעריגער גנב

וויבאלד דער 'עולם המסחר' איז היינט אזא פארדרייטע וועלט און עס זענען פארהאן אזויפיל

פעלער וואס מען קען מקיל זיין אדער מען מוז בעל כרחך מקיל זיין, דעריבער געשעהט אז דער מענטש ווערט שוין אינגאנצן צומייסט און ער פארלירט אינגאנצן דעם גבול וואו איין און וואו אויס, ער קוקט זיך אליינס אָן פאר א שווינדלער און ער ווערט צוגעוואוינט אז מען דארף נישט זיין אזוי גראד, און דאס ברענגט אז ער זאל גיין ווייטער און ווייטער, ביז עס ווערט ממש א הפקרות, ער טוט 'מעשים אשר לא יעשו', עד כדי כך אז שפעטער קומט ער אָן ביז צו 'נישט באצאלן חובות', פארדרייטע 'דיני תורות', 'סירוב לדין', 'הליכה בערכאות', נישט אויספאלגן דעם פסק דין, און אזוי ווייטער רחמנא ליצלן.

צו זיין א ביזנעסמאן היינט - מוז מען האבן א געוואלדיגע קלארקייט וואס יא און וואס נישט

די בליט בריה'דיגע דריידלעך וואס מען איז אפשר מתיר היינט, איז נישט קיין 'תירוץ' פאר דער הזנחה וועלכע הערשט אין דיני ממונות! דאס איז בלויז א שטיקל 'לימוד זכות' צו פארשטיין פון וואו דאס האט זיך אנגעפאנגען. און אזוי אויך איז דאס א וויכטיגע ידיעה צו פארשטיין די שוועריקייטן פון זיין אן ארנטליכער ביזנעסמאן, צו פארשטיין אז דער וואס וויל אריינגיין אין ביזנעס דארף זיך אָנגארטלען מיט אסאך יראת שמים און התחזקות, מיט א גרויסע מאס זהירות און הבחנה, נישט אליינס צו פסק'ענען גארנישט און נישט מדמה זיין מילתא למילתא.

זיך נישט אנקוקן ווי א שווינדלער צוליב דער היינטיגער קרומער וועלט

יעדער מענטש וואס טוט אין ביזנעס דארף האבן אן ערליכן רב וועלכער קען גוט חושן משפט, וואס יעדע שאלה זאל ער אים אנפרעגן: דאס איז מותר אדער אסור? ווי חז"ל זאגן (אבות א. טז): "עשה לך רב והסתלק מן הספק" - דורכדעם וואס מען פרעגט אן יעדע זאך פון א רב גייט מען אוועק פון אלע ספיקות און מען שפירט זיך נישט ווי א שווינדלער, נאר מען ווייסט ביי זיך: "איך בין אן ערליכער איד! איך וויל נישט אנרייך יענעמ'ס א פרטות! דאס וואס די תורה לאזט טון - דאס טוה איך מיט א רייניקייט, און וואס נישט - ריר איך נישט! וואס דער רב פסק'נט מיר אז איך מעג טון - דאס איז גראד! און דאס וואס נישט - איז קרום און פארדרייט!".

נשקו בר: מען דארף קונה זיין די מדה פון 'נקיות' נאך אין די אינגע יארן

צו וואס רעדט מען צו בחורים איבער געשעפטן און ביזנעס!?

מען רעדט צו בחורים וועלכע זיצן און לערנען און טוען נישט קיין ביזנעס, און אזא שמועס איז כמעט נישט נוגע פאר זיי. אודאי איז עס נוגע בזעיר אנפין לגבי די קליינע עסקים וואס בחורים האבן צווישן זיך, מען בארגט אמאל קליין געלט פון יענעם, מען קען אמאל מזיק זיין פאר יענעם, וכדומה נאך אזוינע זאכן. אבער אויפן גרויסן פארנעם איז דאס נאכנישט נוגע צו בחורים. עס איז בעיקר נוגע ווען מען ווערט עלטער, מען האט שוין א משפחה און מען פירט א שטוב, וואס דעמאלט מוז מען ברענגען פרנסה, און דעמאלט

קומען אונטער די נסיונות פון האנדלן ערליך אויף א גרויסן פארנעם.

א בחור מוז זיך צוגרייטן יעצט - איידער די נסיונות קומען אָן - אויף שפעטער

אבער עס איז א כלל גדול: א בחור אין די בחור'ישע יארן דארף זיך אלעס אויסלערנען! אפילו זאכן וואס זענען נישט נוגע יעצט אויף 'למעשה' - מוז ער אבער גוט ארויסהאבן 'במחשבה' וויאזוי מען גייט צו דערצו, אלע נסיונות וואס זענען פארבינדן דערמיט און די הארביקייט פון דער זאך. און א בחור דארף יעצט זיך איינקריצן אין הארץ, אז ווען ער וועט האלטן דערביי זאל ער וויסן וואס עס מיינט דער 'לאו שלך צדק והן שלך

צדק' און וואס עס מיינט 'נושא ונותן באמונה'. ווייל טאמער מען גרייט זיך נישט צו אין די בחור'ישע יארן צו טראכטן - ווי א איד דארף צו טראכטן - איז שוין שפעטער אביסל שפעט! ווי דער פסוק זאגט 'וַיִּשְׁקוּ בְּרֵ פֶן יִאָנְפוּ' - 'וַיִּשְׁקוּ' איז א לשון פון געווער און וואפן, 'בְּרֵ' איז א לשון פון רייניקייט. דער פסוק זאגט: מען דארף זיך אנגארטלען און באוואפענען אין די אינגע יארן מיט אסאך 'בר לבב!' ווייל טאמער נישט - 'פֶן יִאָנְפוּ' - וועט איין טאג אנקומען דער נסיון! און טאמער מען האט זיך נישט צוגעוואוינט צו טראכטן ריכטיג און ליגן אין דער סוגיא פון 'בר לבב' - וועט שוין דעמאלט זיין זייער שווער עומד צו

נקודות:
'השכם להרגו'
- שטיי אויף פריער! הייב זיך אויף פון בעט - נאך איידער דער יצר הרע קומט!
פארטאגס, ווען די וועלט איז נאך שטיל, מען באגעגנט נאכנישט קיין מענטשן, דו לעבסט נאך פאר זיך, דו האסט נאך דעם ישוב הדעת, דו ביסט נאך פריש און דיינע כוחות זענען נאך פריש - דעמאלט קענסטו הרג'ענען דעם יצר הרע!
דעמאלט קענסטו אוועקשטעלן א שטארקן פלאן און רצון וויאזוי עס וועט אויסזען דער היינטיגער טאג! וויאזוי עס וועט אויסזען דאס דאווענען און וויאזוי עס וועט אויסזען דאס לערנען!

זיין בנסיחין! דעמאלט וועט ער זיך שוין אויסטרעפן אלערליי היתרים זיך מקיל צו זיין! אבער טאמער מען האט זיך יונגער הייט - נאך איידער מען האט אפילו דעם נסיון - געגרייט אויף די נסיונות החיים וועלכע וועלן אונטערקומען שפעטער - דעמאלט האט מען געוואלדיגע כוחות בייצושטיין די נסיונות! אזא שמועס פאר בחורים - וועלכע האבן נאך אזא תמימות'דיגע ריינקייט אין דעם, זיי האבן נאכנישט די נגיעות דערצו - איז א געוואלדיגע תועלת אויף שפעטער ווען זיי וועלן דארפן ברענגען פרנסה און טון אין מסחר. אויף דעם זאגט דער פסוק (תהלים קפ"ו): "כְּחֵצִים יְבִיד גְבוּר כֵּן גְּנֵי הַנְּעוּרִים" - דאס וואס מען לערנט אין די בחור'ישע יארן פארמאגט משונה'דיגע כוחות, ווי די פיינל וואס דער גבור שיסט ארויס! אין די ימי הנעורים דארף מען זיך אנגרייטן אויף אלערליי נסיונות וואס וועלן זיין נוגע אין די שפעטערדיגע יארן.

אויפשטיין פארטאגס - איידער די נסיונות שטייען אויף - און זיך אנגרייטן אויפן טאג

מענין לענין: פונקט ווי 'כלליות' האט א מענטש א תקופה פון 'ימי הנעורים' - די בחור'ישע יארן, וואס דעמאלט דארף ער זיך אוועקשטעלן ריכטיג אויפן גאנצן לעבן. און געווענליך, לויט די בחור'ישע יארן - אזוי פארט זיין גאנצע לעבן. אזוי איז אויך פארהאן אזא מושג 'בפרטיות', אין יעדער טאג איז פארהאן א 'ימי הנעורים' - דער פארטאגס, וואס דעמאלט שטעלט מען אוועק דעם גאנצן טאג ריכטיג, און לויט דעם פארטאגס - אזוי פארט דער גאנצער טאג. 'נעורים' איז א לשון פון 'נעור' - וואַכעדיג. א חסיד'ישער בחור וואס אינגערמאן דארף אויפשטיין אביסל פריער - נאך איידער דער הוה-פונעם טאג הייבט זיך אָן - און אוועקשטעלן דעם טאג, מען לערנט אביסל מוסר מיט א ישוב הדעת, מען לערנט אביסל חסידות, און מען טראכט זיך אריין א שטיקל חשבון הנפש, מען זאגט אביסל תהלים, מען איז מתחנן אל קונו און מען דאווענט אביסל אויף אידיש צום אויבערשטן; ווי עס שטייט אין שולחן ערוך (אורח סי' א, ב): "ישכים בבוקר ויתחנן לפני קונו". און דורכדעם איז דער גאנצער שחרית אנדערש און דער גאנצער טאג ווערט גוט אוועקגעשטעלט.

ביי עובדי ה' איז פארטאגס' אלעמאל געווען א יסוד אין עבודה

פארצייטנס איז געווען דער ענין פון פארטאגס - א כלל גדול ביי עובדי ה'. יעדער עובד ה' האט פרובירט אויפצושטיין פרי - אודאי איז אייביג געווען אן אויסנאם, געוויסע מענטשן האבן געהאט פארשידענע טירדות און עיכובים - אבער בכלליות איז אלעמאל געווען איינגעפירט ביי חסיד'ישע אידן אז מען האט געהאט א גוטן פארטאגס, עס איז געווען נארמאל אויפצושטיין פינף אזויגער, אנדערע זענען אויפגעשטאנען פיר אזויגער וכדומה. פארטאגס איז ביי יעדן געווען א זאך! ווייל פארטאגס מיינט: מען שטעלט אוועק דעם טאג.

מען פאלט אריין אין די נסיונות, ומה יעשה הבן שלא יחטא

היינט איז דער ענין פון פארטאגס זייער נאכגעלאזט - אפילו ביי עובדי ה', מען שטייט אויף זיבן-אכט אייגער און באלד גייט מען ארויס פון שטוב צום בית המדרש, נו, איז מען שוין באלד אין דער וועלט! נאך איידער מען האט געהאט צייט צו טראכטן - האט מען שוין באגעגענט אזויפיל מענטשן! מען געפונט זיך שוין אינעם 'תוך תוכו' פון דער וועלט און מען איז שוין ארומגענומען מיט נסיונות, דא האט ער א נסיון פון לשון הרע און דא האט ער א נסיון פון א ראייה וואס טויג נישט. דאס הייסט, ער איז אריינגעפאלן אינעם טומל פונעם טאג - אָן זיין געהעריג צוגעגרייט דערצו! אָן די כוחות צו קענען עומד זיין בנסיחין!

זיי מקדים דעם שונא מיט א פלאן וויאזוי אים איינצונעמען

דער זוהר הק' זאגט (תיקו"ז ח): "הבא להרגך השכם להרגך" דאס איז דער ענין פון (בראשית ב, א): "וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר", טאמער דער יצר הרע איז 'בא להרגך', ער קומט דיר הרגענען, איז די עצה: 'השכם להרגך' - שטיי אויף פריער! הייב זיך אויף פון בעט - נאך איידער ער קומט! פארטאגס, ווען די וועלט איז נאך שטיל, מען באגעגנט נאכנישט קיין מענטשן, דו לעבסט נאך פאר זיך, דו האסט נאך דעם ישוב הדעת, דו ביסט נאך פריש און דייענע כוחות זענען נאך פריש - דעמאלט קענסטו הרגענען דעם יצר הרע! דעמאלט קענסטו 'מעמיד' זיין דעם 'יום' - אוועקשטעלן א שטארקן פלאן און רצון וויאזוי עס וועט אויסזען דער היינטיגער טאג! וויאזוי עס וועט אויסזען דאס דאווענען און וויאזוי עס וועט אויסזען דאס לערנען! און דעמאלט האט מען טאקע אינגאנצן אן אנדערן טאג.

חצות, והרגיש שאין הדבר עולה בידו כלל, ואינו בא לידי בכיה והתעוררות. חשב הרבי כי בודאי יש בו איזה חסרון המעכב בידו, והרהר שמה יש בעירו איזה פירצה הדורשת תיקון. שאל הרבי את הגבאי מה קורה עכשיו בעיר, ענה לו הגבאי שמתקיימת עכשיו חתונה, והרה"ק מראפשיץ הוא הבדחן שם. הגיב הרבי מלובלין כי כעת הרי הוא מבין את אשר אירע, שהרי הרה"ק מראפשיץ מעורר בדברי בדחנותו ומשמח את השכינה הק', וא"א באותה שעה לעורר את צערה.

• הרה"ק מראפשיץ היה מכנה את בנו הרה"ק הר"ר א' מדזיקוב ז"ע בשם: 'מיינ בעל החלומות' (בעל החלומות שלי) כי היה זוכה להרבה גילויים בחלומותיו.

עובדא פנה במוצאי שבת אחת, שבא אדם אחד להי' הרה"ק מראפשיץ ודיבר איתו על איזה ענין, והיה נראה שמדברים דברי חולין. ובשעה ששוחח הרה"ק מראפשיץ עם אותו אדם, פנה הר"ר א' לנוח קצת על ה'קנאפע' (קאטוש, ספה) שהיה שם. כעבור זמן מה סיים הרה"ק מראפשיץ את השיחה, ורצה ללכת לנוח על אותה 'קנאפע'. ניגש הגבאי והעיר את הר"ר א', ואמר לו כי אביו רוצה לנוח כאן עכשיו. ננער הר"ר א' משנתו, ואמר לגבאי דברים של כעס וקפידא על מה שהעיר אותו. תמה עליו הגבאי ושאלו למה הוא כועס כ"כ, והרי אביו רוצה לנוח, והוא העירו לכבוד אביו. אמר לו הר"ר א': ווען דו וואלסט געוואוסט וואס איך האב יעצט געזעהן אין חלום, וואלסטו געוואוסט אז איך בין א צדיק... (אילו ידעת מה ראיית עכשיו בחלומי, היית יודע כי אני צדיק... - על מה שאינו מקפיד עליו לפי מה שהיה ראויו להקפיד). וסיפר לו, כי זה עתה ראה בחלומי שמלך המשיח הגיע, וכולם רצים להקביל את פניו. תוך כדי מרוצתם, באו ואמרו כי משיח יעבור בדרכו באיזה ביהמ"ד, מיד נדחקו כולם להיכנס לתוך אותו ביהמ"ד כדי לזכות לראותו, וגם הוא נכנס עמם. והנה אמרו כי תיכף הנה הוא נכנס לביהמ"ד, נעמדו כולם והמתינו כחלין עיניים לראותו. אחר זמן קצר אכן ראו כיצד משיח הכניס רגלו להיכנס לביהמ"ד, וכבר זכו לראות את רגליו של משיח, ואז - סיים הר"ר א' ואמר אל הגבאי שהעיר אותו - כאשר כבר כמעט ראו את המשיח בעצמו נכנס לביהמ"ד, הפסקת לא את החלום והערתני משנתי. ובכן אמר לו:

'בין איך נישט קיין צדיק... (וכי איינ' צדיק, שאני לא מקפיד עליך!); שהרי בגללו הפסיד מראה נשגב זה, לראות את מלך המשיח בעצמו. שמה הרה"ק מראפשיץ את שחתו עם הגבאי, פנה אליו ואמר: 'קינד לעב! סזאל דיר נישט ארץ! וואלסטו אפילו געשלאפן נאך אפאר שעה וואלסטו אויך נישט מער געזעהן, אונז האבן מיר דא געשמועס'ט מיט דעם איד, איז דער שמועס געגאנגען ביז 'עקב משיח', דאס וואס אונז האבן געשמועסט דאס האסטו געזעהן' (בני יקירי, שלא תהיה לך עגמת נפש, גם אילו ישנת עוד כמה שעות לא היית רואה יותר, אנתנו שוחחנו כאן עם יהודי זה, והשיחה הגיעה עד 'עקב משיח', ומה שאנו שוחחנו, זה מה שראית).

• דרכו בקודש של הרה"ק מראפשיץ ז"ע היה כיודע הסתר בתוך הסתר, תמיר ונעלם, ודרך זו התנהג עוד מימי חרפו. ואחד מן הדברים שהיה עוסק בהם בצעירותו שבהם היה מסתיר את גודל עבודתו בקודש ביחודים ודביקות, היה כאשר שימש כבדחן בשמחות נישואין. פעם אחת הגיעו אנשים בטענות אל אביו הרה"ק רבי מענדל'ע מלינסק ז"ע למה הוא מניח לבנו להיות בדחן, הרי זה אינו מתאים לבנו של הרב, וביקשו ממנו שיורה לו להפסיק מזה. הלך רבי מענדל'ע להקשיב באיזה חתונה איך בנו אומר את הבדחנות. ויהי אחר ששמע את דברי הבדחנות, והבין עד היכן הדברים מגיעים בעמקי סודות התורה, הגיב לסובביו ואמר: 'אזוי זאגן מעג מען' (לומר באופן זה, מותר).

• רבי מענדל'ע מלינסק היה איש קדוש ובעל רוח"ק, והיה נוסע לכמה צדיקים, אבל בכל זאת לא היה נמנה על מקהלות החסידים, ולא היה מחשיב כל כך את בנו הרה"ק מראפשיץ. אבל הרבנית מלינסק היתה תמיד אומרת לו: 'איך זאג דיר, דו ווייסט נישט ווער אונזער נפתלי איז!' (אני אומרת לך, אתה אינך יודע מי הוא נפתלי שלנו!), והוא מצידו היה מבטל את דבריה. פעם אחת בזקנותו התאכסן למשך שבת שלימה אצל בנו הרה"ק מראפשיץ, ואז עמד על גודל מדרגת ומעלת בנו. כשחזר לביתו, אחר אותה שבת, אמר לזוגתו הרבנית: 'אונזער נפתלי איז א גוטער איד' (נפתלי שלנו הוא גוטער איד) - כינו לצדיק). [וכשהיה כ"ק רבינו ז"ע מספר אותו אמר זאת זקינו רבי מענדל'ע, היה מחקה אותו בסגנון דיבורו, בדברו לאט 'אונזער די נאז' (כמדבר תחת שפמו) 'אונזער נפתלי איז א גוטער איד'].

• בהיות הרה"ק מראפשיץ אברך צעיר נתמנה להיות רב, וגם שם היה נוהג ע"פ דרכו בקודש להסתיר את עצמו באמירת מילתא דבדיחותא, וכך לא עלתה על דעתו של אחד מבני הקהילה גדלותו הרמה של רבם, שהוא משכמו ומעלה מכל העם. פעם אחת אירע ואחד מן הבעלי בתים נכנס לביתו של הרב בשעה מאוחרת מאד באישון לילה, והרה"ק מראפשיץ אחז אז באמצע עריכת תיקון חצות ופניו הק' היו שטופים בדמעות שליש שהוריד בצערו על גלות השכינה. ויהי כראות הבעל הבית המחזה הנורא, התפעל מאוד, כי לא חשב מעולם שהרב שלהם עוסק בענינים ועבודות כאלו, אבל הרה"ק מראפשיץ הבין מיד את אשר לפניו, ותיכף אמר לו: 'ווען די בעלי בתים פון שטאט וואלטן געוואוסט וועלכער רב זיי האבן, וואלטן זיי אנדערש דרך ארץ געהאט' (אילו היו הבעלי בתים בעיר יודעים איזה רב יש להם, היה להם דרך ארץ ממנו באופן אחר). מיד יצא אותו בעל הבית מביתו בלזול, כי הנה ראה כמה הוא בעל גאווה... והפטיר אחריו: 'אָה, בלויו גיאות... (אָה, גאווה... וכמובן שלא סיפר את המחזה שראה לאיש מבני העיר. כי אכן ידע הרה"ק מראפשיץ בדיוק מה ראויו לומר לו, באופן שלא יתגלו מעשיו כלל).

• העולם מספרים כי הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע התעורר פעם באמצע הלילה לערוך תיקון

